JOURNAL OF TOURISM AND GASTRONOMY STUDIES

ISSN: 2147 – 8775

Journal homepage: www.jotags.net

Turizm İstatistikleri ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Bağıntısı: Büyükşehirler Üzerinde Veri Zarflama Analizi Kullanılarak Bir Araştırma (The Relationship Between Tourism Statistics and Socio-Economic Development: A Study Using Data Envelopment Analysis on Metropolitan Areas)

*** Hüseyin ALKIŞ** [a], **Aydın ÖZDEMİR** [b]

[a] Tokat Gaziosmanpaşa University, Zile Dinçerler School of Tourism and Hotel Management, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Tokat/Türkiye

[b] Adıyaman University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, Adıyaman/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 18.02.2026

Kabul Tarihi: 24.06.2026

Anahtar Kelimeler

Veri Zarflama Analizi

Turizm

Sosyo-ekonomik gelişmişlik

Etkinlik

Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki 21 adet büyükşehrin (Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Mersin, Muğla, Sakarya, Samsun, Tekirdağ ve Trabzon) turizm istatistikleri ve sosyo-ekonomik gelişmişlik bağıntısının etkinliğini değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda, bir girdi değişkeni (SEGE Puanı) ve iki çıktı değişkeni (Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranı) kullanılarak Çıktı Odaklı Veri Zarflama Analizi yürütülmüştür. Araştırmanın veri seti 2025 veya en yakın yıla ait olup Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan elde edilmiştir. Analizler R projesindeki deaR paketi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, büyükşehrin üçünün (Antalya, Aydın ve Gaziantep) etkin olduğu, geri kalan 18 büyükşehrin (Adana, Ankara, Balıkesir, Bursa, Denizli, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Mersin, Muğla, Sakarya, Samsun, Tekirdağ ve Trabzon) ise etkin olmadığı belirlenmiştir. Etkin olmayan büyükşehirlerin etkin hale gelebilmeleri için referans kümeleri tanımlanmış ve iyileştirme önerileri verilmiştir. Bu referans kümelerinde Antalya'nın 15 kez, Aydın'ın 14 kez ve Gaziantep'in 3 kez yer almıştır. Girdi ve çıktı değişkenleri açısından en çok iyileştirmeye ihtiyaç duyan büyükşehirlerin İstanbul, Ankara ve Tekirdağ olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın turizm yönetimi disiplinine büyükşehirler özelinde nicel bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir.

Keywords

Data Envelopment Analysis

Tourism

Socio-economic development

Efficiency

Abstract

The aim of this study is to evaluate the efficiency of the relationship between tourism statistics and socio-economic development in 21 metropolitan cities in Turkey (Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, Istanbul, Izmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Mersin, Muğla, Sakarya, Samsun, Tekirdağ and Trabzon). For this purpose, Output-Oriented Data Envelopment Analysis was conducted using one input variable (SEGE Score) and two output variables (Average Length of Stay and Occupancy Rate). The research dataset is for the year 2025 or the nearest year and was obtained from the Ministry of Industry and Technology and the Ministry of Culture and Tourism. The analyses were performed using the deaR package in the R project. According to the analysis results, three of the metropolitan areas (Antalya, Aydın, and Gaziantep) are efficient, while the remaining 18 metropolitan areas (Adana, Ankara, Balıkesir, Bursa, Denizli, Eskişehir, Istanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Mersin, Muğla, Sakarya, Samsun, Tekirdağ, and Trabzon) are inefficient. Reference Sets were defined, and Improvement Suggestions were provided to help the inefficient metropolitan areas become efficient. Antalya appeared 15 times, Aydın appeared 14 times, and Gaziantep appeared 3 times in these Reference Sets. Istanbul, Ankara ve Tekirdağ were identified as the metropolitan areas most in need of improvement in terms of input and output variables. It is thought that this research will provide a quantitative perspective on the metropolitan areas within the discipline of tourism.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

** Sorumlu Yazar*

E-posta: hualkis@gmail.com (H. Alkış)

DOI: 10.63556/jotags.2026.1844